

PROGNÓZY, ROZPOČET A KOMENTÁRE V KONTEXTE KOLEKTÍVNEHO VYJEDNÁVANIA VYŠŠIEHO STUPŇA

Prognózy na rok 2018 slúžia ako podklad pre kolektívne vyjednávanie vyššieho stupňa pre zamestnancov pracujúcich v štátnej službe a vo verejnom záujme (ďalej len „KZVS“).

V roku 2016 bola uzatvorená KZVS na rok 2017 a zároveň bolo podpísané memorandum, ktoré určuje zvýšenie platových taríf na rok 2018 vo výške 4%. Zástupcovia zamestnancov sa zároveň v memorande zaviazali, že počas účinnosti tohto memoranda nebudú vyvíjať aktivity spojené s ďalšími požiadavkami na zvyšovanie plátov na rok 2018.

Aj napriek uvedeným skutočnostiam, je potrebné zanalyzovať aktuálnejšie údaje a prehodnotiť navrhovanú KZVS. Navyše memorandum bolo podpísané pre zamestnancov v štátnej službe a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, s výnimkou pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl.

Z týchto dôvodov sa materiál zameriava jednak na aktuálne prognózy na rok 2018, ale aj na porovnanie prognóz na rok 2018 z roku 2016, ktoré slúžili ako podklad pre vyjednávanie. Pri zistení pozitívnejšieho vývoja ukazovateľov, ako sa predpokladalo v roku 2016, je možné tieto využiť ako argument na prehodnotenie uzavretého memoranda, prípadne uplatnenie ďalších požiadaviek v KZVS.

1. MAKROEKONOMICKÉ PROGNÓZY (FEBRUÁR 2017) - IFP¹

Podľa posledných prognóz Inštitútu finančnej politiky (ďalej IFP) z februára 2017, môžeme v tomto a nasledujúcich rokoch očakávať oživenie ekonomiky a jej značne optimistický rast (viď Tab. 1.). V tomto roku sa očakáva rast **HDP** na úrovni 3,3%, **v roku 2018 na úrovni 4,0%** a v nasledujúcich rokoch bude tento rast pokračovať.

Tab. 1: Prognózy základných makroekonomických ukazovateľov

¹ <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11353>; cit-online [22.02.2017]

Hrubý domáci produkt						
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HDP	3,8	3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
Súkromná spotreba	2,2	2,9	2,5	2,7	2,9	2,9
Vládna spotreba	5,4	1,6	1,6	2,0	1,9	1,4
Trh práce						
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zamestnanosť (VZSP)	2,6	2,8	1,7	1,1	0,9	0,9
<i>Verejný sektor (VS)</i>	1,3	1,8	0,7	0,5	0,2	0,0
<i>Súkromný sektor</i>	2,2	2,5	2,1	1,3	1,1	1,1
Miera nezamestnanosti (VZPS)	11,5	9,7	8,4	7,6	6,9	6,2
Miera nezamestnanosti (disp. evidovaná)	11,5	9,5	8,1	7,4	6,7	5,9
Priemerná nominálna mesačná mzda (€)	883,0	912,0	942,0	983,0	1 030,0	1 083,0
Mzdy, nominálne	2,9	3,3	3,5	4,4	4,8	5,1
<i>Súkromný sektor</i>	2,8	2,7	3,3	4,4	4,9	5,3
<i>Verejný sektor (VS)</i>	3,3	4,6	4,1	4,1	4,3	4,5
Mzdy, reálne	3,3	3,6	2,4	2,6	2,9	2,9
Jednotkové náklady práce	1,3	0,0	1,8	1,4	1,3	2,2
Podiel miezd (% HDP)	30,3	31,1	31,4	31,3	31,1	31,2
Produktivita práce	1,8	1,0	1,5	2,9	3,4	2,9
Inflácia						
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CPI	-0,3	-0,5	1,1	1,7	1,9	2,1
<i>Potraviny</i>	-0,4	-0,8	1,5	1,3	1,8	2,2
Jadrová inflácia	0,0	0,1	1,6	1,9	2,2	2,5

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Poznámka: údaje za rok 2015, 2016 predstavujú skutočnosť; roky 2017 – 2019 sú z prognózy IFP

- **ekonomický rast 3,3%;**

V tomto roku má HDP v s. c. rásť tempom 3,3%, čo predstavuje pokračovanie v oživení ekonomiky z predchádzajúcich rokov. V ďalších rokoch by mala ekonomika naďalej rásť, v roku 2018 o +4,0%, čo by malo mať pozitívny vplyv aj na tvorbu nových pracovných miest a malo by sa odraziť aj v raste miezd.

Domáca spotreba by mala naďalej rásť, v roku 2017 by mala dosahovať 2,5% a v roku 2018 2,7%. V ostatných rokoch sme svedkami, toho že kľúčovú úlohu v naštartovaní a udržateľnosti hospodárskeho rastu zohráva domáca spotreba. Najviac ju ovplyvní stabilný rast reálnych miezd a pokračujúce oživenie zamestnanosti. V krízovom období domácnosti odkladali svoje nákupy a skôr šetrili. Navyše v dôsledku nižšieho rastu miezd a vysokej nezamestnanosti poklesla celková kúpyschopnosť obyvateľstva, nemalý vplyv mala aj inflácia. Zahraničný dopyt v tomto roku mierne porastie oproti poklesu v roku 2015. V roku 2017 vzrastie zahraničný dopyt o 1,2%, avšak domáci dopyt bude stále prevažovať.

Prognózy sa v priebehu roka menia vzhľadom na dosiahnuté výsledky hospodárstva, ako aj v dôsledku vplyvov udalostí vo svete a Európe.

Oproti odhadom zo septembra 2016, sa na rok 2018 predpokladá vyšší rast HDP o 0,1 percentuálneho bodu (p. b.). Súkromná spotreba domácností by mala rásť rovnakým odhadovaným tempom, 2,7%. Vládna spotreba bola najvýraznejšia v roku 2015, očakávania

prekonala o 2 p. b. z dôvodu čerpania eurofondov. Na rok 2018 sa podľa aktuálnych prognóz odhaduje rast vo vládnej spotrebe na úrovni 2,0%, čo je o 0,7 p. b. viac ako podľa odhadov z roku 2016.

- *zlepšovanie situácie na trhu práce – zamestnanosť a miera nezamestnanosti pod 9%;*

Prognózy odhadujú, že rast HDP bude dostatočný nato, aby sa tvorili nové pracovné miesta. Zamestnanosť by mala v tomto roku narásť o 1,7%. V roku 2018 by mala narásť o 1,1%. Ťahať ju bude vo väčšej miere súkromný sektor. Vo verejnom sektore (VS) sa predpokladá zníženie tempa zamestnanosti oproti roku 2016. V roku 2017 vzrastie zamestnanosť vo VS o 0,7% a v roku 2018 už len o 0,5%.

Miera nezamestnanosti podľa výberového zisťovania pracovných síl bude klesať výraznejším tempom a v tomto roku by sa mala dostať na 8,4%. Pokles by mal pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, v roku 2018 na 7,6%.

Miera evidovanej nezamestnanosti sledovaná Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) by sa mala dostať na úroveň 8,1%. V roku 2018 sa predpokladá pokles miery nezamestnanosti na 7,4% a v ďalších rokoch až pod 7%.

Tvorba pracovných miest zabezpečí odliv z evidencie nezamestnaných, čo bude mať pozitívny vplyv na zníženie objemu vyplatených sociálnych transferov štátom. Takisto vyplatené mzdy zabezpečia zvýšenie príjmov rozpočtu v podobe daní a odvodov a zabezpečia zvýšenú spotrebu domácností.

Nová prognóza predpokladá **zvýšenie rastu zamestnanosti** v roku 2017 o 0,2 p. b. Predpokladá sa aj výraznejší rast v súkromnom sektore oproti predchádzajúcim odhadom. Na rok 2018 sa predpokladá rovnaké tempo rastu zamestnanosti ako v predchádzajúcej prognóze, na úrovni 1,1%.

Pozitívnejšie by sa mala vyvíjať aj **miera nezamestnanosti**. Podľa VZSP by malo dôjsť k zníženiu miery nezamestnanosti o 0,1 p. b a podľa ÚPSVaR až o 0,3 p. b. v roku 2017 oproti predchádzajúcej prognóze. Na rok 2018 sa nová prognóza mierne zhoršila oproti predchádzajúcej. Miera nezamestnanosti podľa VZSP sa zvýšila o 0,2 p. b. a miera nezamestnanosti podľa ÚPSVaR sa zvýšila o 0,1 p. b.

- *zlepšovanie situácie na trhu práce – mzdy;*

Podľa prognóz IFP by reálne mzdy mali v roku 2016 naďalej rásť, aj keď stále pomalším tempom než v minulom roku.

Zo sektorového hľadiska sa v tomto roku opäť očakáva vyšší rast miezd vo verejnom sektore. V roku 2017 sa odhaduje rast platov vo VS o 4,1%, čo môže ešte ovplyvniť valorizácia platov učiteľov v polke roku 2017.

Rast platov vplyva na rast domácej spotreby, ako stabilizujúcej zložky ekonomického rastu, a tým má opäť vplyv na rast daňových príjmov VS. Prognózy predpokladajú v tomto roku mierne zrýchlenie rastu nominálnych miezd na 3,5%, zatiaľ čo v roku 2016 rástli o 3,3%. V budúcom roku by mali narásť o 4,4%. V ďalších rokoch by malo tempo rastu opäť zrýchľovať, až cez 4%.

Platy štátnych zamestnancov a zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme boli prakticky zmrazené od krízy v roku 2008. Na rok 2015 sa vyjednávalo etapové zvýšenie miezd od 1.1.2015 o 1,5% a od 1.7.2015 o 1%, čo ročne v priemere predstavovalo nárast o 2%. Na rok 2016 sa vyjednávalo 4% zvýšenie pre všetkých zamestnancov, najmä vzhľadom na volebný rok. Na rok 2017 a 2018 sa vyjednávalo zvýšenie platových taríf o 4% s výnimkou pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl.

V roku 2017 sa odhaduje **rast miezd vo verejnej správe** o 4,1%. Vyjednané zvýšenie platov v kolektívnych zmluvách na rok 2017 bolo 4% pre všetkých zamestnancov s výnimkou pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl. Na rok 2018 sa odhaduje rovnaký rast miezd vo VS o 4,1%, pričom záväzok z memoranda je rovnaký ako na rok 2017. **Priemerná nominálna mesačná mzda** sa oproti predchádzajúcej prognóze zvýšila v roku 2017 o 2€ a na rok 2018 o 3€.

Podiel miezd na HDP v tomto roku narastie na úroveň 31,4%, čo je mierne zvýšenie oproti roku 2016. V ďalších rokoch sa predpokladá skôr stagnácia tohto ukazovateľa.

Odhadovaný **podiel miezd na HDP** sa na rok 2017 mierne zlepšil o 0,1 p. b. oproti predchádzajúcemu odhadu a na rok 2018 zostal nezmenený na úrovni 31,3%.

Mzdy na Slovensku sú stále veľmi nízke a väčšina ľudí zarába menej ako priemernú mzdu. Navyše vnímaná inflácia jednotlivca stále rastie, a tak výdavky jednotlivcej domácnosti môžu v skutočnosti napriek klesajúcej inflácii rásť.

Štátny rozpočet je potrebné naplňať aj rastom na príjmovej stránke v zmysle zlepšenia efektivity výberu daní a zvýšenia výberu posilnením ekonomiky, najmä podporením domácej spotreby, ktorá bola v krízovom období nízka. Jedným zo spôsobov zvýšenia spotreby je zvýšiť príjmy domácnosti, ktoré v konečnom dôsledku zaplatia viac na daniach, či už priamych alebo nepriamych a vytvoria zvýšený dopyt po tovaroch a službách. To sa pozitívne odrazí aj na produkcii podnikov.

- zlepšovanie situácie na trhu práce – produktivita práce;

Celková produktivita práce v národnom hospodárstve má podľa prognóz v tomto roku vzrásť o 1,5% oproti predchádzajúcemu roku, v roku 2018 o 2,9% a v nasledujúcich rokoch sa má toto tempo zvyšovať až nad 3%. Aj keď tempá v súčasnosti nepredbiehajú tempá rastu miezd, produktivita práce na Slovensku je v rámci európskeho porovnania veľmi vysoká. Produktivita práce na odpracovanú hodinu predstavuje 77,2% z EÚ priemeru a produktivita práce na osobu je až 83,2% z EÚ priemeru.

Proti odhadom z roku 2016, kedy bola **produktivita práce** na rok 2017 odhadnutá vo výške 2,0%, ide v súčasnosti o zníženie jej rastu o 0,5 p. b.

Na rok 2018 je odhadované zrýchľovanie produktivity práce, ktoré je pozitívnejšie ako tomu bolo v predchádzajúcich prognózach, a to o 0,1 p. b.

Produktivita práce na odpracovanú hodinu z EÚ priemeru sa zvýšila oproti predchádzajúcim štatistikám o 0,8 p. b. a produktivita práce na osobu z EÚ priemeru sa zvýšila oproti predchádzajúcim štatistikám o 1 p. b.

- inflácia;

V roku 2016 dosiahla inflácia medziročnú zmenu -0,5%. Najväčší vplyv na pokles cien mala stále cena ropy. Pokles sa prejavil aj v regulovaných cenách, ktoré poklesli o -1,2%. Ceny potravín poklesli o -0,8%. Z pohľadu zamestnancov mali nízke ceny najväčší vplyv na reálne mzdy, ktoré rástli rýchlejšie.

Podľa odhadov IFP, by mali v roku 2017 ceny mierne narásť na úroveň 1,1%, najmä vplyvom nárastu cien ropy. Vyššia cena ropy sa premietne do cien pohonných látok a sekundárne aj do cien potravín a služieb. Regulované ceny budú mať na infláciu stále mierne tlmiaci vplyv. Ceny

potravín by v roku 2017 mali narásť o 1,5%. Jadrová inflácia, bez vplyvu regulovaných cien, bude na úrovni 1,6%.

Na rok 2018 sa predpokladá opätovne rast cien 1,7% a ceny potravín by mali naďalej rásť o 1,3%. Jadrová inflácia, bez vplyvu regulovaných cien, bude na úrovni 1,9%.

Na rok 2017 sa odhaduje **zvýšenie inflácie** oproti predchádzajúcim odhadom o 0,2 p. b. a rast v cenách potravín by mal zrýchliť o 0,6 p. b. Jadrová inflácia zrýchli o 0,1 p. b. oproti odhadom. Na rok 2018 sa odhaduje zvýšenie inflácie oproti predchádzajúcim odhadom o 0,1 p. b. Rast cien potravín je odhadovaný v rovnakej výške, ako tomu bolo v predchádzajúcich odhadoch. Rast jadrovej inflácie sa znížil o 0,2 p. b.

2. DAŇOVÉ PROGNÓZY²

IFP zverejnil svoju prognózu daňových príjmov, podľa ktorej v horizonte rokov 2017 až 2019 zvyšuje odhad daňových príjmov v rozpätí od 93 do 176 mil. eur (0,1 až 0,2 % HDP). Hlavnými zdrojmi aktualizácie prognózy sú pokračujúci pozitívny vývoj na trhu práce a legislatívne zmeny.

Odhad daňových a odvodových príjmov za rok 2016 sa upravuje oproti novembrovej prognóze smerom nadol o 72 mil. eur (0,1 % HDP). Dôvodom je najmä nižší výber firemnej dane a jednorazový vplyv vyššieho objemu uzatváraných kontrol nadmerných odpočtov u dani z pridanej hodnoty. Na druhej strane sa však zlepšuje úspešnosť výberu DPH, keď v treťom kvartáli minulého roka dosiahla dokonca pokrízové maximum.

Za veľkou časťou zvýšenia daňových a odvodových príjmov v ďalších rokoch stojí pozitívnejší vývoj makroekonomického prostredia, najmä trhu práce. Zrušenie stropu pre zdravotné odvody od roku 2017 zvyšuje výnos čiastočne kompenzovaný zrušením daňovej licencie od roku 2018.

Na rok 2017 sa predpokladá rast daňových príjmov VS o 673,140 mil. € oproti roku 2016 a rast daňových príjmov vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia (FSZP) o 1 359,778 mil. €. Najväčší vplyv na rast daňových príjmov VS bude mať zvýšenie štátnych finančných aktív a rast FSZP.

V roku 2018 by mali daňové príjmy VS vzrásť o 691,218 mil. € oproti predchádzajúcemu roku a daňové príjmy vrátane FSZP vzrastú o 1 232,540 mil. €. Najväčší vplyv na rast by mali mať daňové príjmy VÚC a obcí.

Oproti prognózam z predchádzajúceho roku, ide o **zhoršenie predpokladaného výberu daní** na rok 2017 o 6,129 mil. €. Pri porovnaní o koľko sa zlepší výber daňových príjmov VS na rok 2017 oproti roku 2016, ide o zvýšenie príjmov o 85,968 mil. €.

Odhad daňových príjmov vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia na rok 2017 sa zlepšil oproti predchádzajúcim prognózam o 232,444 mil. €. Avšak pri porovnaní o koľko sa zlepší výber daňových príjmov vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia na rok 2017 oproti roku 2016, ide o zvýšenie príjmov o 304,867 mil. €.

Novou prognózou sa **znížili daňové príjmy VS** na rok 2018 o 72,685 mil. € a **zvýšili sa daňové príjmy vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia** o 188,221 mil. €. Keď porovnáme predpokladaný nárast príjmov v roku 2018 oproti roku 2017, novou prognózou sa nárast v daňových príjmoch VS znížil o 66,556 mil. € a nárast v daňových príjmoch vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia sa znížil o 44,223 mil. €.

² <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11357>; cit-online [22.02.2017]

V roku 2017 sa ďalej predpokladá rast príjmov z *dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku* o 1,4%, pričom sa predpokladá zníženie dane z príjmov fyzickej osoby z podnikania. *Dane na tovary a služby by mali vzrásť o 5,8%* (rast DPH o 343,789 mil.€), *miestne dane o 5,9%, ostatné dane až o 27,4%* (napr. daň z motorových vozidiel, osobitné odvody,...) a príjmy do FSZP by mali vzrásť o 7,2% (rast o 686,639 mil.€). Predpokladá sa pokles v príjmoch z *dane z medzinárodného obchodu a transakcií*.

V uvedených zmenách je zahrnutý aj vplyv legislatívnych zmien sa na rok 2017, ktorý sa zatiaľ odhaduje vo výške 106,723 mil.€ (na celkových daňových príjmoch vrátane FSZP). Najväčší záporný vplyv legislatívnych zmien na rok 2017, by mal mať výpadok v daniach z príjmov, ziskov a kapitálového majetku (v ňom výpadok v príjmoch z dane z príjmov právnických osôb vo výške -13,412 mil. €). Pozitívny vplyv na príjmy by malo mať vybrané zdravotné poistné za ekonomicky aktívne obyvateľstvo vrátane dlžného a dane z nehnuteľností.

Pozitívny trend vo výbere daní z posledného obdobia pokračuje aj v roku 2017. Bez vplyvu legislatívnych zmien sa odhaduje nárast daňových príjmov VS na rok 2017 vo výške o 678,184 mil.€. Daňové príjmy vrátane FSZP by mali v roku 2017 vzrásť o 1 253,055 mil.€.

V roku 2018 sa predpokladá rast príjmov z *dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku* o 6,4% a rásť by mali všetky dane z príjmov, pričom najvýraznejšie by mala vzrásť daň z príjmov vyberaná zrážkou. *Dane na tovary a služby by mali vzrásť o 3,4%* (rast DPH o 209,061 mil.€), *miestne dane o 3,1%, ostatné dane o 4,0%* (napr. daň z motorových vozidiel, osobitné odvody,...) a príjmy do FSZP by mali vzrásť o 5,3% (rast o 541,322 mil.€). Predpokladá sa nárast v príjmoch z *dane z medzinárodného obchodu a transakcií*.

V uvedených zmenách je zahrnutý aj vplyv legislatívnych zmien sa na rok 2018, ktorý sa zatiaľ odhaduje vo výške 10,336 mil.€ (na celkových daňových príjmoch vrátane FSZP). Najväčší záporný vplyv legislatívnych zmien na rok 2018, by mal mať výpadok v daniach z príjmov, ziskov a kapitálového majetku vo výške 100,869 mil. € (v ňom výpadok v príjmoch z dane z príjmov právnických osôb vo výške -94,114 mil. €). Pozitívny vplyv na príjmy by malo mať vybrané zdravotné poistné za ekonomicky aktívne obyvateľstvo vrátane dlžného a dane z nehnuteľností.

Pozitívny trend vo výbere daní z posledného obdobia bude pokračovať aj v roku 2018. Bez vplyvu legislatívnych zmien sa odhaduje nárast daňových príjmov VS na rok 2018 vo výške o 770,412 mil.€. Daňové príjmy vrátane FSZP by mali v roku 2018 vzrásť o 1 328,927 mil.€.

Zhrnutie

Všeobecne možno konštatovať, že ekonomické výsledky krajiny sú dobré a z roka na rok sa zlepšujú. Pozitívne výsledky sa ukazujú aj v prognózach na tento rok, ako aj na rok 2018.

Počas vyjednávania KZVS a Memoranda boli k dispozícii prognózy zo septembra 2016. Podľa aktuálnych prognóz možno konštatovať, že odhady väčšiny relevantných ukazovateľov sa zlepšili, avšak ide viac menej o zanedbateľné zmeny v desatinách percentuálnych bodov.

Hlavné trendy aktuálnej prognózy na rok 2018 oproti východiskovej prognóze zo sept.2016:

- korekcia odhadu rastu HDP o 0,1 p. b. nahor;
- odhad súkromnej spotreby domácností ostáva bez zmeny;
- korekcia odhadu rastu vládnej spotreby o 0,7 p. b. nahor;
- odhad rastu zamestnanosť ostáva bez zmeny;
- korekcia odhadu miery nezamestnanosti podľa VZSP o 0,2 p. b. nahor;
- korekcia odhadu miery nezamestnanosti aj podľa ÚPSVaR o 0,1 p. b.;
- korekcia odhadu rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy nárast o 3€ nahor;
- odhad podielu miezd na HDP ostáva bez zmeny;
- korekcia rastu produktivity práce o 0,1 p. b. nahor;
- korekcia inflácie o 0,1 p. b. nahor;
- odhad rastu cien potravín ostáva bez zmeny;
- korekcia odhadu zníženia jadrovej inflácie o 0,2 p. b.;

Prognózy daňových príjmov sa oproti predchádzajúcim znížili, predpokladá sa teda nižší nárast príjmov, ako tomu bolo v predchádzajúcich odhadoch.

Keďže sú k dispozícii novšie údaje aj za rok 2016, upravili sa rámci prognóz aj odhady roku 2017 a 2018. Z porovnania odhadov na rok 2018 s rokom 2017 vyplýva, že na príjmovej strane by malo byť dodatočných 691,218 mil. € bez fondov sociálneho a zdravotného poistenia, čo však oproti predchádzajúcemu odhadu predstavuje mierne zníženie o 66,556 mil. €. Dôvodom je úprava údajov za rok 2016 z dôvodu najmä nižšieho výberu firemnej dane a jednorazového vplyvu vyššieho objemu uzatváraných kontrol nadmerných odpočtov u dani z pridanej hodnoty. Celkové zvýšenie objemu daňových príjmov, teda vrátane fondov sociálneho a zdravotného poistenia nemožno brať do úvahy keďže tieto prostriedky sú „účelovo viazané“.

Na základe vyššie uvedeného nie je možné odporúčať percentuálne zvýšenie platových taríf nad rámec dohodnutého memoranda.

Mimo vyjednávania ďalšieho zvýšenia platových taríf nad rámec dohodnutého memoranda, odporúčame možnosť dojednať výhodnejšie ďalšie benefity, ktoré zostali v nezmenenej podobe na úkor zvýšenia platových taríf, napríklad:

- navýšenie sociálneho fondu;
- dojednanie odstupného/odchodného nad rozsah zákona v KZVS;
- náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti nad rámec zákona.